

Estonian Network of
Health
Promoting
Hospitals & Health Services

Noorukite kaasamine tervisedendusse

Lagle Suurorg

TEH 15 . aastapäeva konverents

Tartu 19.nov 2014

Eesti vanasõna :
”Laps räägib siis kui kana....”

“Las laps räägib”...

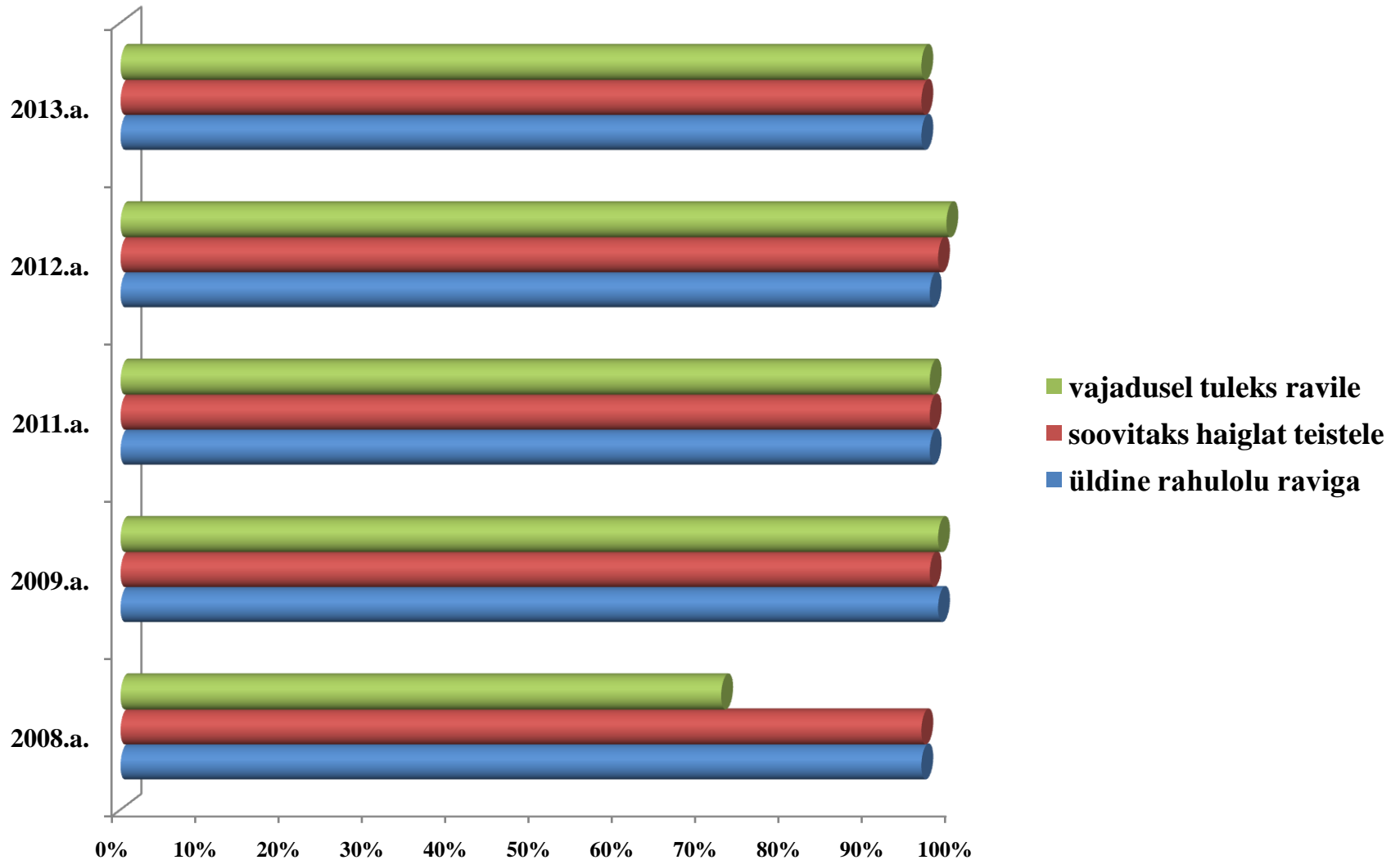
☺Lähtuvalt tervist edendavate haiglate (TEH) laste ja noorukite tervisedenduse (TE) tööühma ideoloogiast on Tallinna Lastehaiglas (TLH) haiglaravi protsessi ja tulemuste hindamisse kaasatud lapsed ja noorukeid aastate vältel

☺Patsientide küsitlused aitavad selgitada lõhet soovitud ja tegeliku teenuse osutamise vahel ja seeläbi parandada

TE ja ravikvaliteeti

Laste tervishoiuteenusega rahulolu hindamisel kasutatakse traditsiooniliselt lapsevanemate tagasisidet. Vanemate rahulolu haiglaga ja lojaalsus on aastate jooksul olnud kõrge

Lastevanemate rahulolu ja lojaalsus TLH 2008-2013

Esimene Euroopa Tervist Edendavate Haiglate Võrgustiku Laste ja noorukite TE rakkerühma ühisuuring haiglasviibivate laste õigustest viidi läbi vanemate seas (2009-2010) , milles osales ka TLH

**LASTE ÕIGUSTE JÄRGIMISEST HAIGLAS
VIIBIMISE AJAL- EESTI JA UNGARI VANEMATE
UURINGU VÕRDLUS 2009.a.**

Suurorg L, Scheiber D., Kovács Zs., Valek A., Némedi
M. Jt

Ettekanne Eesti Lastearstide Kongressil 2010.a.

Laste õiguste konventsioon ja TE väljenduvad haiglas järgmistes aspektides

* Lapse individuaalsuse ja konfidentsiaalsuse respektimine

* Lapse osalemine raviprotsessis

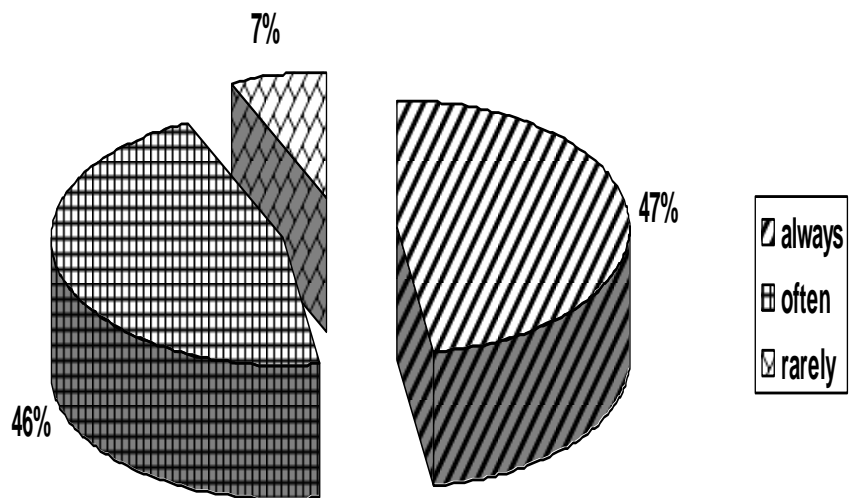
* Patsiendi hindamine (haiglasse tultes)

* Patsiendi informeerimine ja vahelesekumine (interventsioon) haiglas olles

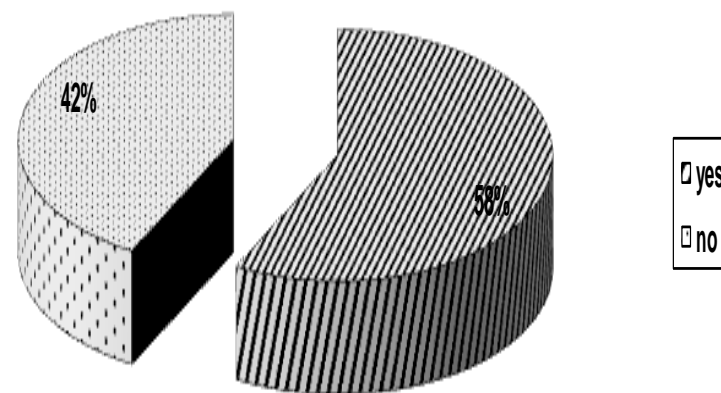
**=TE ja
patsiendi-
kesksus**

Näited TLH tulemustest 1

Laste soovidega arvestamine SA TLH

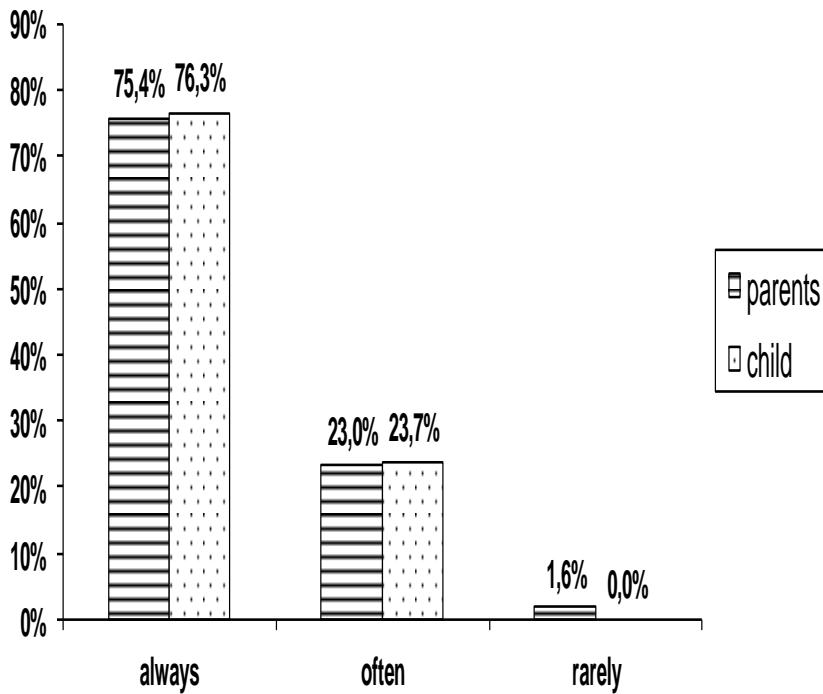

Lastelt tervishoiuteenuste vajaduste küsimine SA TLH

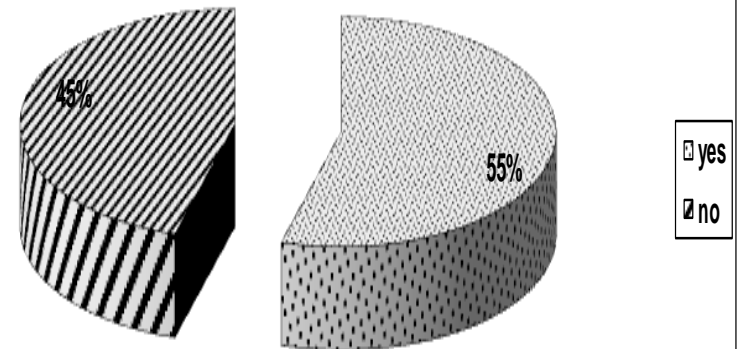

Näited TLH tulemustest 2

Selgituste andmine protseduuri eel (vanemale ja lapsele) SA TLH

Last ergutatakse aktiivselt osalema ravis SA TLH

Child-Friendly Health Care:
Building a Healthy Future for and with Children
9th Council of Europe Conference of Health Ministers
29-30 September 2011, Lisbon, Portugal

Ministrite konverentsi teemad olid:

Laste õigused tervishoiule

Laste osalemine tervishoiu protsessis

Igale lapsele võrdse tervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamine

Laste tervise ja heaolu edendamine.

Konverentsi poolt vastu võetud lapsesõbraliku tervishoiu juhendi ja soovituste aluseks oli 2011a **teine üle-Euroopaline** uuring, milles osales ka TLH

Ühisuuringuga selgitati alla 18a vanlaste arvamust
lapsesõbralikust tervishoiust. Osalejaid oli 21 maad (2012)

Child-friendly health care: the views and experiences of children and young people in Council of Europe member States

Dr Ursula KILKELLY, University College Cork, Ireland (2012)

Lapsesõbralik tervishoid tähendab, et :

♥ jälgitakse laste õigusi – vastavalt ÜRO laste õiguste deklaratsioonile jm asjakohastele dokumentidele

♥ ravis keskendutakse lapsele – “eelkõige laps ja ainult parim”

♥ tagatakse lapse osalemine otsuste tegemisel vastavalt lapse eale ja arengutasemele

♥ aktiivselt on ravisse kaasatud perekond.

Uuriti kokku 2,257 last 21 maal :

Armeenia, Austria, Bosnia and Herzegovina, Bulgaaria,

Eesti (TLH), Soome, Prantsusmaa, Gruusia, Saksamaa, Kreeka,

Iirimaa, Itaalia, Malta , Holland, Poola, Portugal, Rumeenia,

Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Hispaania ja Ühinenud Kuningriik

Vastused küsimustele anti 10-palli süsteemis, ettekandes on

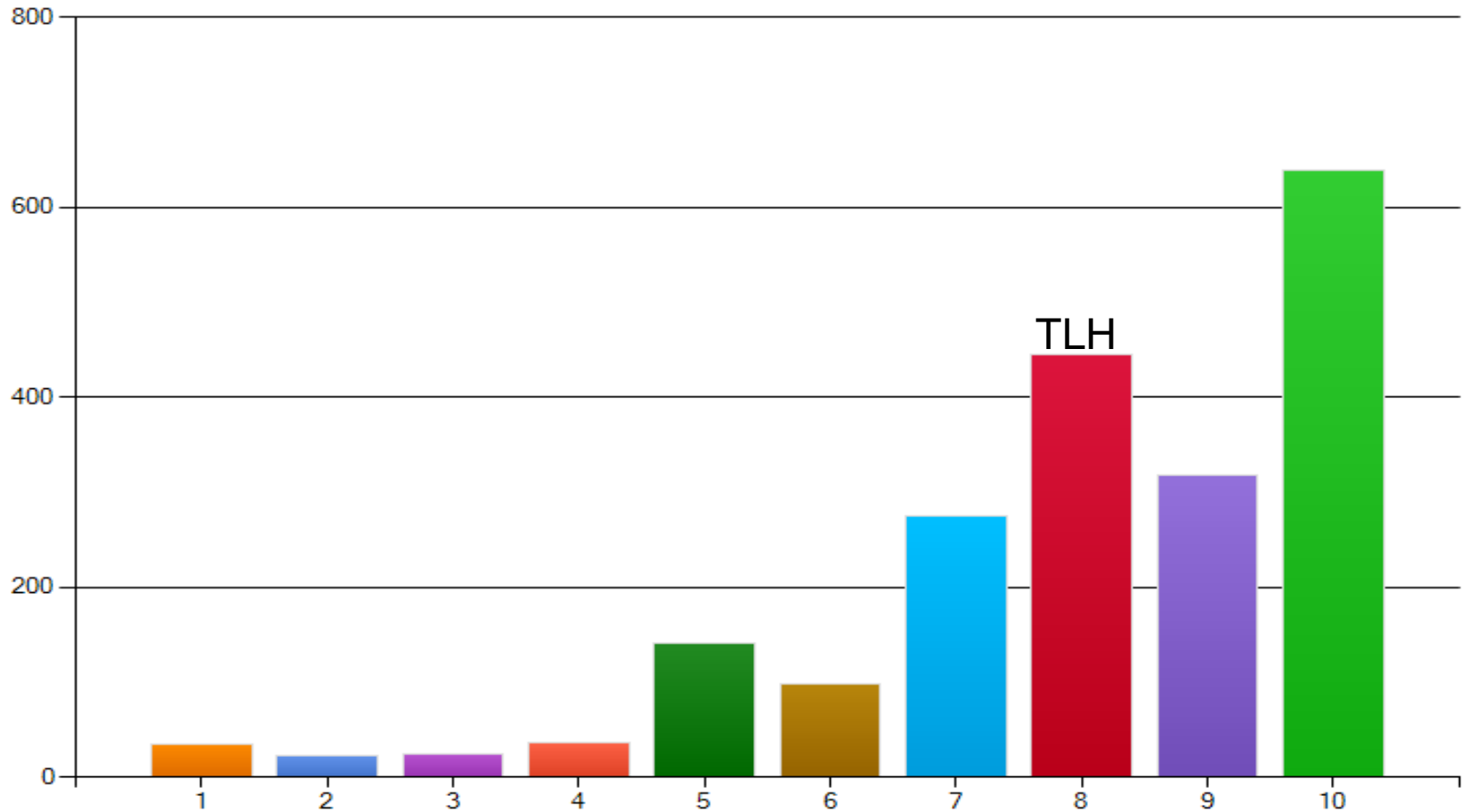
esitatud väga olulised aspektid :

Euroopa laste jaoks olulised raviga seotud aspektid:

- Et ma ei peaks valu tundma - 60%
- Oluline, et vanem oleks juures - 49%
- Arusaamine arsti ütlustest - 49%
- Et ma ei peaks hirmu tundma - 49%
- Et mind ära kuulataks - 47%
- Küsimuste esitamise võimalus - 45%
- Ravi / protseduuri- eelne selgituse saamine - 44%
- Arsti/õe nime teadmine - 20%

Laste hinnang õnnelikuks olemisele TLH –s skoor -8 (max 10)

How do you rate your happiness? (scale of 1-10 where 1 = very unhappy and 10 = very happy)

Mida oleks Euroopa laste arvates tervishoiu süsteemis **vaja muuta** :

- lastele peaks andma rohkem teavet, mis hakkab ravi käigus juhtuma - 81%
- tervishoiutöötajad peaksid lapsi rohkem kuulama -68%
- tervishoiutöötajad peaksid lastega rohkem rääkima - 60%
- tervishoiutöötajad peaksid olema sõbralikumad -55%

Dr Ursula KILKELLY

Noorukite uuringud haigla kvaliteediteenistuse algatusel

I 2011.a viidi läbi uuring krooniliste haigustega

noorukite **terviseharitusest** kahes valdkonnas:

a) eneseravi juhtimises ja iseseisvalt raviotsuste tegemisel ;

b) enese eest hoolitsemisel

eesmärgiga saada teada noorukite ettevalmistust pediaatrite poolt ja valmisolekut üleminekuks täiskasvanute tervishoiusüsteemi.

Nooruki **ettevalmistamisel** üleminekuks
täiskasvanute tervishoiusüsteemi on eesmärgiks :

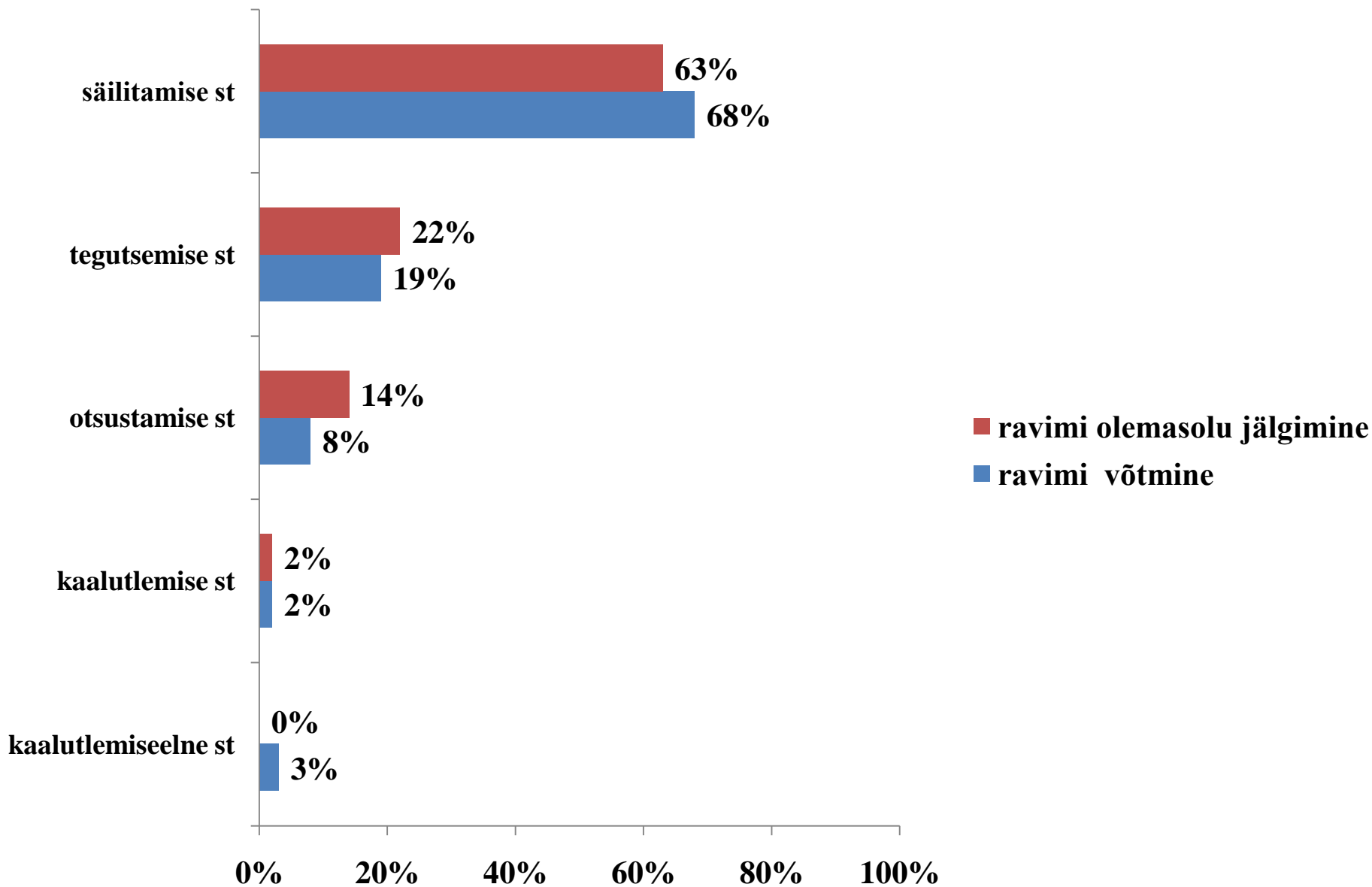
Suurendada võimalust eluaegseks toimimiseks läbi kõrgekvaliteedilise, arenguliselt asjakohase tervishoiuteenuse, mis jätkub katkematult indiviidi liikumisel noorukieast täiskasvanuikka.

Allikas :Consensus statement on health care transition for young adults with special health care needs. Pediatrics 2002;110:1304-6

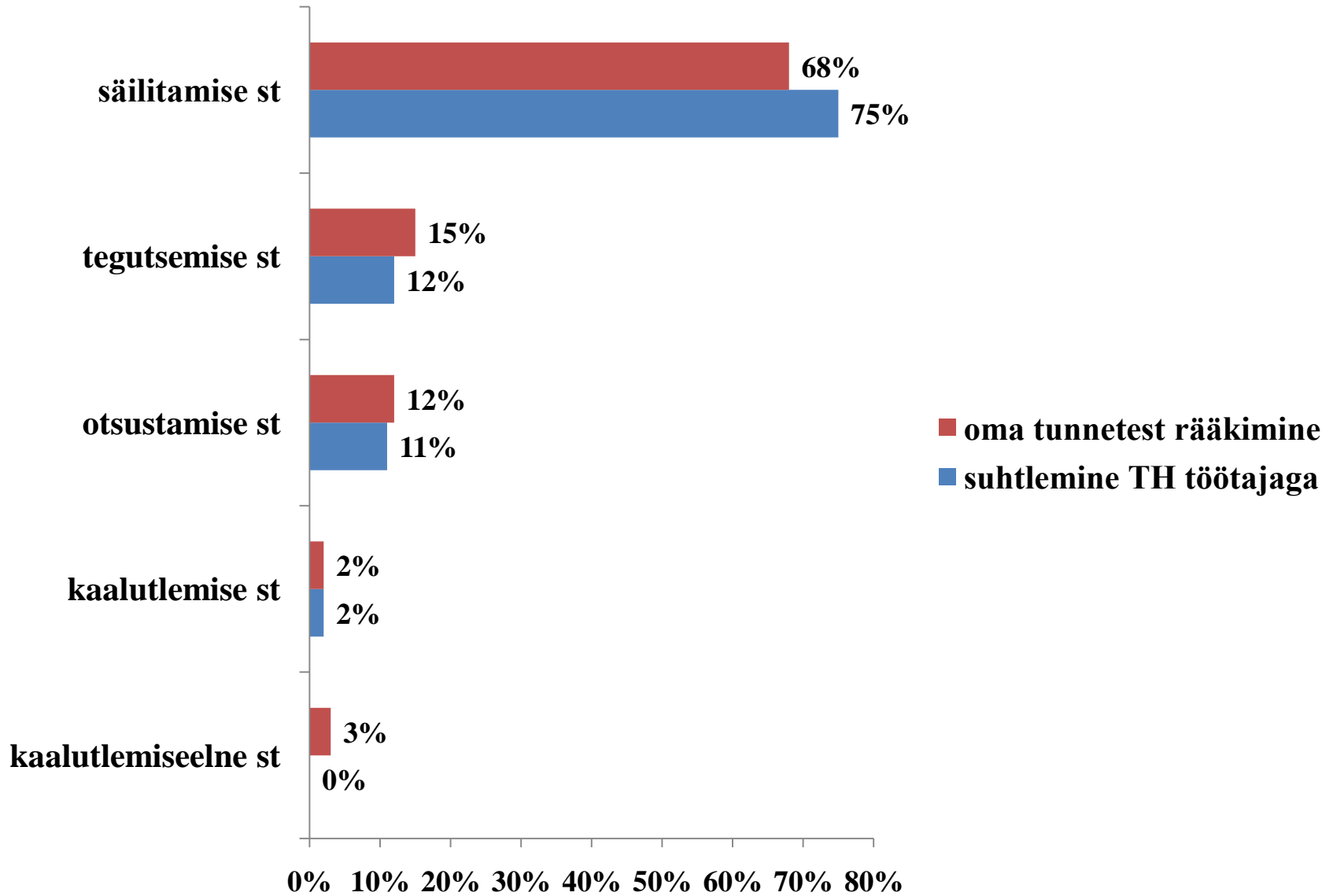
Muutuste staadiumi mudeli selgitus

Staadium	Definitsioon	Vastuse kategooria	Skoor (1-5 palli)
Kaalutlemiseelne staadium	Ei ole kavatsust iseseisvaks tegutsemiseks järgneva 6 kuu jooksul	Mul ei ole vajadust seda teha	1
Kaalutlemise staadium	On kavatsus tegutsemiseks järgneva 6 kuu jooksul	Ma ei tea täpselt, mida teha, kuid sooviksin õppida	2
Otsustamise staadium	Kavatsus alustada tegutsemist järgmise 30 päeva jooksul	Olen alustanud õppimist tegutsemiseks	3
Tegutsemise staadium	Olen oma käitumist muutnud vähema kui 6 kuu jooksul	Olen teostanud iseseisvalt vajalikke asju viimase 6 kuu jooksul	4
Säilitamise staadium	Olen oma käitumist muutnud kauem kui 6 kuu jooksul	Olen > 6 kuu jooksul teinud ise kõike, mida on vaja teha	5

Ravimi õigeaegse võtmise ja selle olemasolu jälgimise staadiumid

Iseseisev suhtlemine TH töötajatega

Kokkuvõte

*Noorukite iseseisev valmisolek oli kõrgem valdkonnas, mis on seotud ravimite võtmisega, uuringutel käimisega ja suhtlemises tervishoiutöötajatega, samuti kodus enda eest hoolitsemisel ja kodustest toimingutes abistamisel

*Madalamas staadiumis ilmnes valmisolek teadmistes ravikindlustuse kohta ning iseseisvalt rahalise abi saamise võimalustes, paikkonnas teenuste kasutamises ning edaspidistes otsustes seoses tööeluga

*Ilmnes mõõdukas positiivne korrelatsioon lapse vanuse ja valmisoleku staadiumite vahel ($r= 0,48-0,51$), tütarlapsed olid enese eest hoolitsemiseks paremini ette valmistatud

* Saadud tulemused olid kooskõlas ankeedi väljatöötanud autorite tulemustega (Sawicki GS. J of Pediatric Psychology, 2011; 36(2) :160-171)

☎ Nooruki täiskasvanute tervishoiusüsteemi ülemineku planeerimine peab olema **tegutsemise standard** ning igale patsiendile peab olema koostatud **individuaalne ülemineku plaan** sõltumata tema spetsiifilistest tervishoiu teenuse vajadustest

☎ Nooruki üleminek on sõltuvuses valmisolekust, millise hindamisega alustatakse 12 aasta vanuselt.

AAP Guidelines on Transitioning Youth to Adult Medical Care

Pediatrics 2011;128:182-200

II Noorukite arusaamine raviprotsessist

2013. a. alustati uuringut, mille **eesmärgiks** oli selgitada **noorukite arusaamist raviprotsessist** ja tabada laste unikaalset ettekujutust ravikvaliteedist.

Meetod : Adapteeriti Lindeke L ja kaasautorite poolt 2009 a. välja töötatud instrumenti autori loal, mis toimus läbi individuaalse intervjuu patsiendiga

Uuritavad : Peamiseks sihtgrupiks oli ≥ 12 av noorukid psühhiaatria osakonnas (51 last last) millele lisandusid võrdlusgrupina samaealised patsiendid pediaatria või kirurgia osakonnas (68 last)

Uuring jätkub 2014-2015.a.

Ankeedi näide : Palun märgi see nägu iga küsimuse kohta, mis vastaks Sinu arvamusele haiglas oleku kohta.

Kui vana Sa oled? . . . . . ; Kas Sa oled: tüdruk . . . . või poiss . . . .

	Ei	Nii ja naa	Jah
1.Kas haiglas töötavad inimesed rääkisid Sinuga?	☹	☺	☺
2.Kas nad kuulasid Sind, kui püüdsid neile midagi öelda?	☹	☺	☺
3.Kas töötajad olid Sinu vastu kenad?	☹	☺	☺
4.Kas töötajad olid kenad Sinu omastega?	☹	☺	☺
5.Kas nad aitasid Sul end paremini tunda?	☹	☺	☺
6.Kas Sulle anti võimalus teha valikuid?	☹	☺	☺
7.Kas Sa tundsid ennast haiglas turvaliselt?	☹	☺	☺
8.Kas Sulle öeldi, mida on plaanis Sinuga teha enne, kui hakati tegema?	☹	☺	☺
9.Kui Sa olid saanud haiget, kas töötajad aitasid siis Sul ennast tunda paremini?	☹	☺	☺
10.Kas Sa ütleksid oma sõpradele, et see haigla on hea koht kuhu tulla, kui oled haige?	☹	☺	☺
11.Kas Sulle meeldis, kuidas Sinu eest hoolitseti?	☹	☺	☺

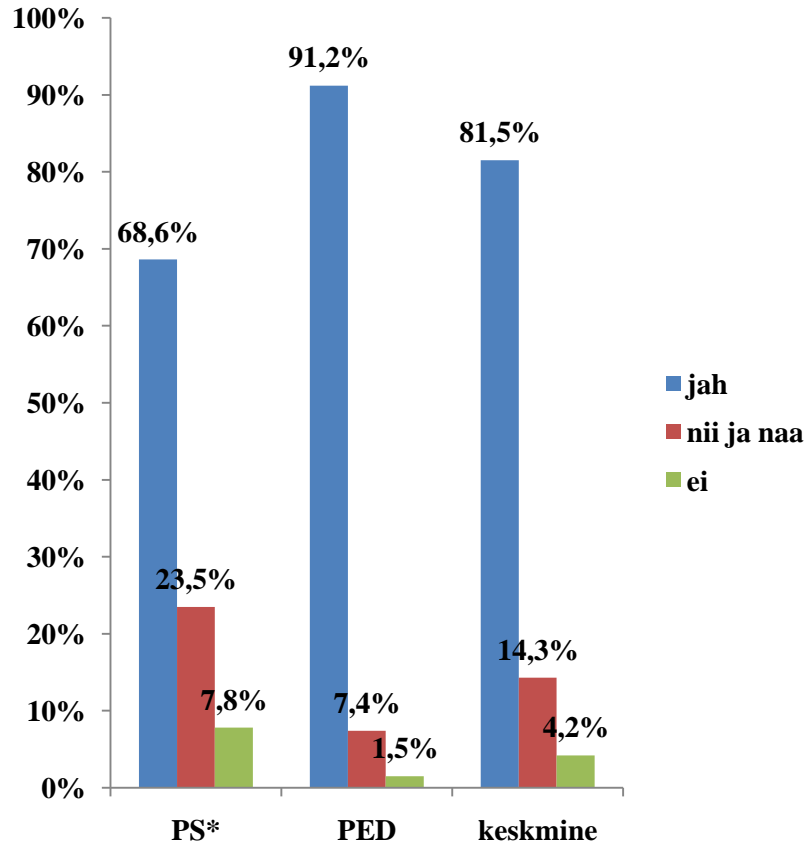
Kokku 14 küsimust ja 4 avatud küsimust arvamuse avaldamiseks

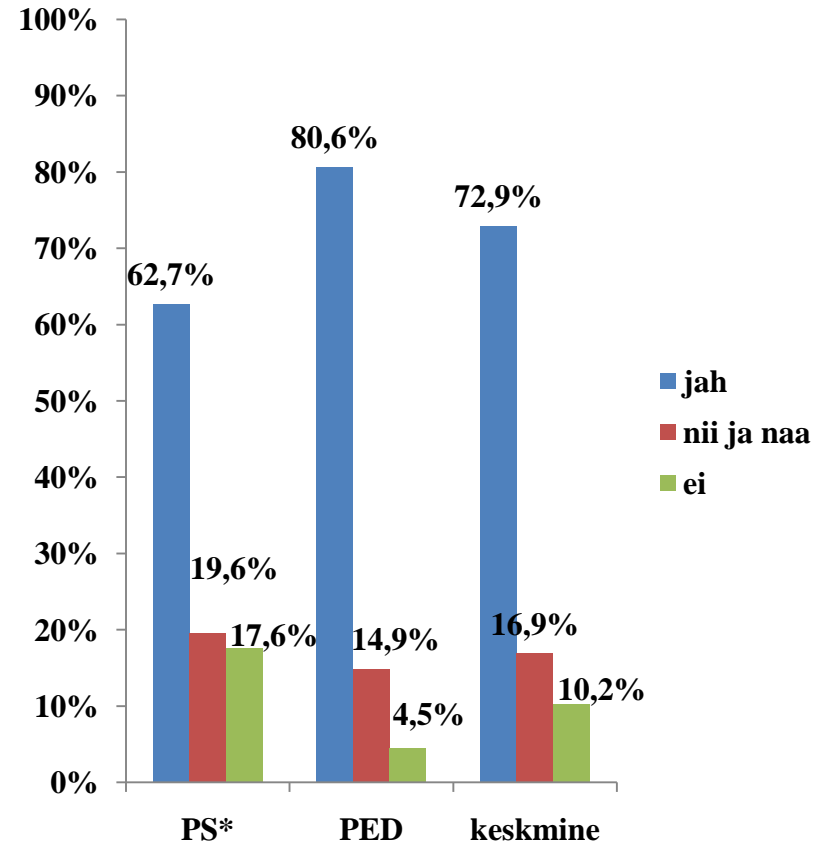
Laste arusamaamise võrdlus gruppide vahel 1.

Kas sind kuulati kui soovisid rääkida ?

* $p < 0,05$

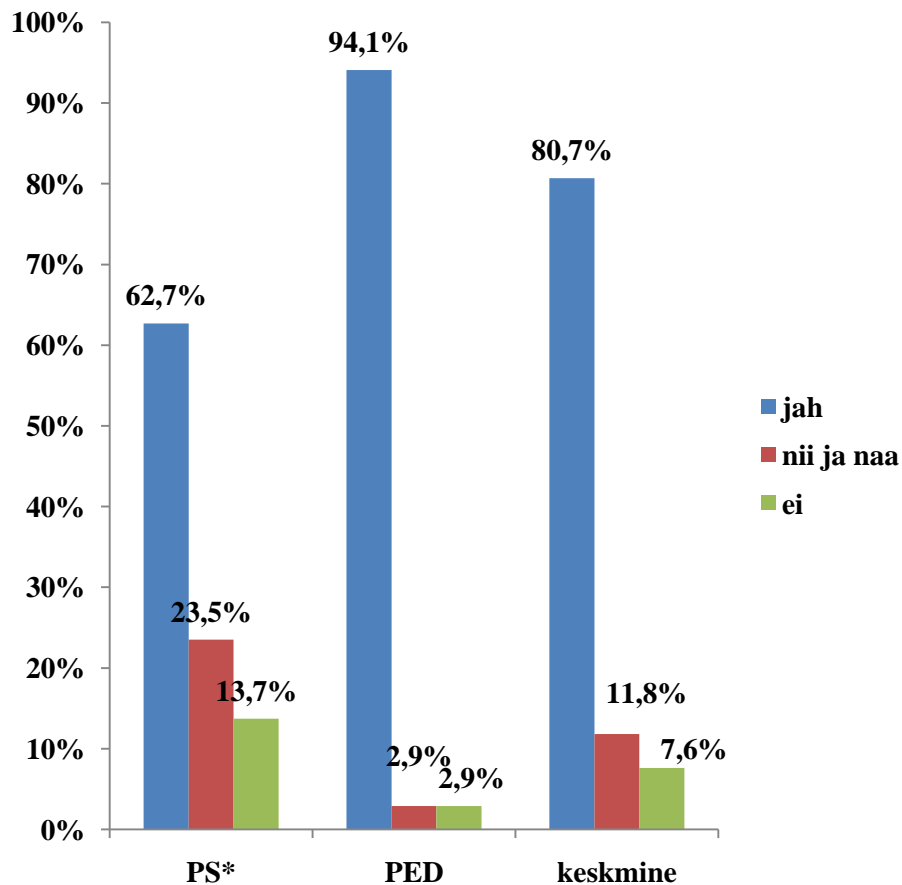
Kas töötajad aitasid sul end haiglas paremini tunda ?* $p < 0,05$

Laste arusamaamise võrdlus gruppide vahel 2.

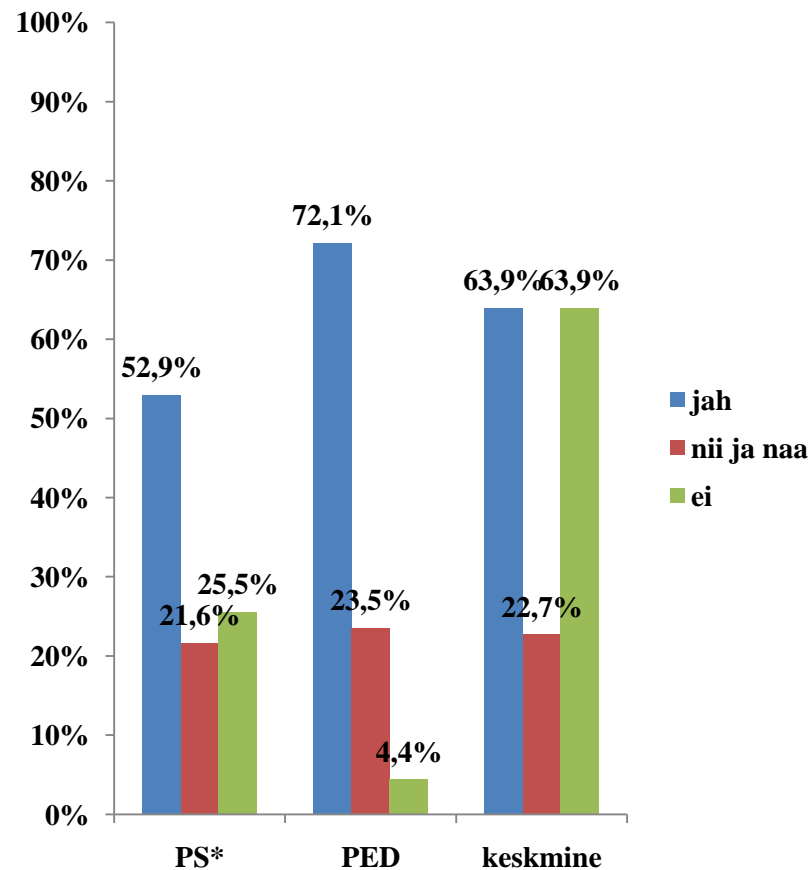
Kas sa tundsid end haiglas turvaliselt?

* $p < 0,05$

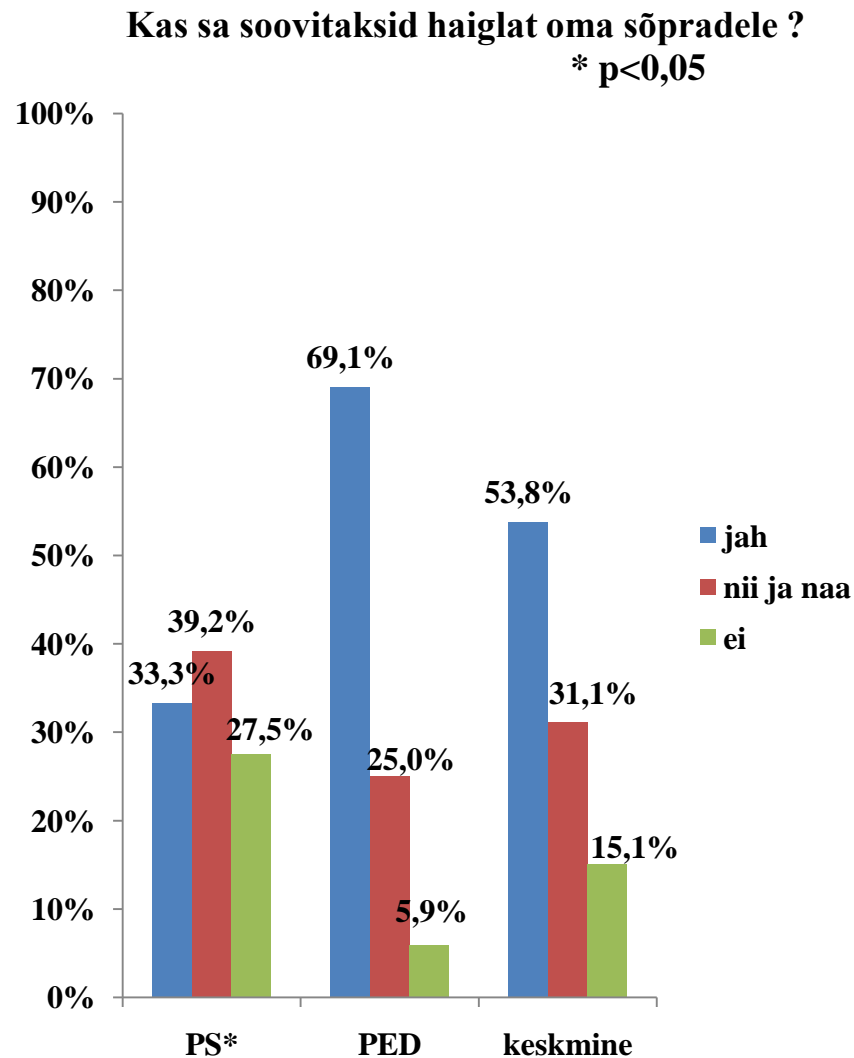
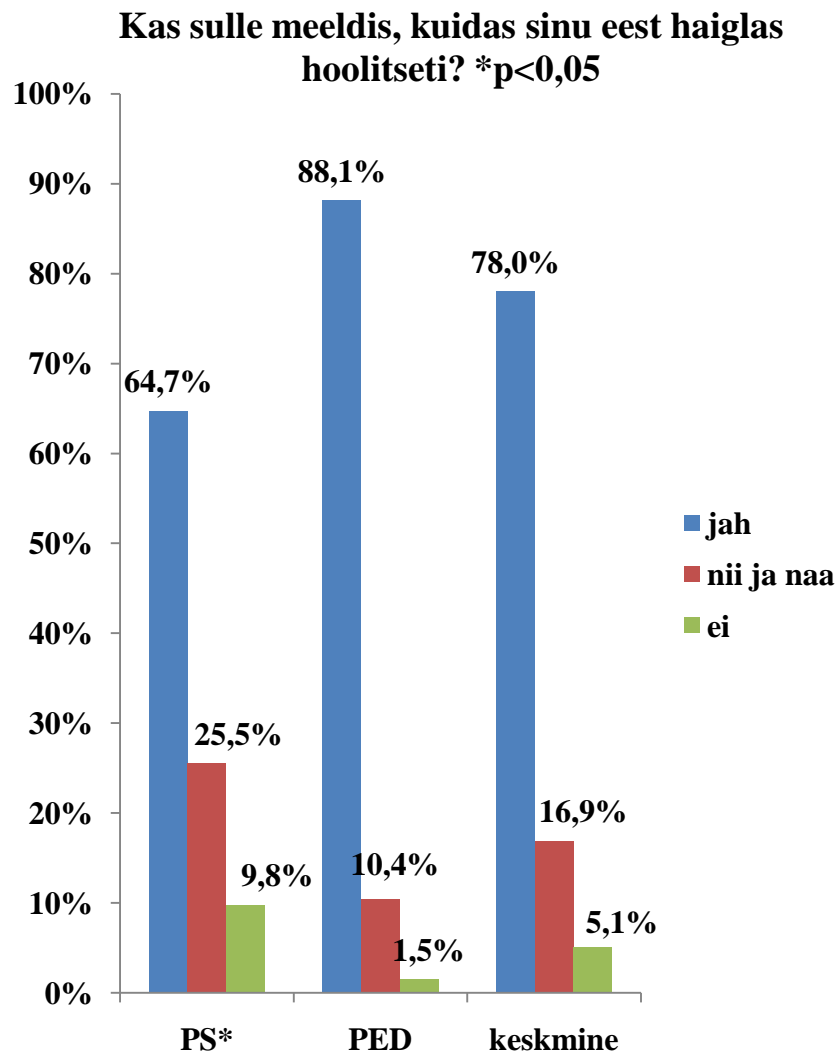

Kas sulle räägiti eelnevalt raviplaanist ?

* $p < 0,05$

Laste arusamaamise võrdlus gruppide vahel 3.

Kokkuvõte

Esialgsed uuringu tulemused tõid esile noorukite erineva arusaamise(tunnetamise) sõltuvalt nende tervislikust seisundist

•Vaimse tervise probleemidega noorukite arusaamine raviprotsessist nende laste omast, kes viibisid ravil somaatiliste või kirurgiliste haigustega oli erinev 3 peamises valdkonnas :

- Suhtlemises personaliga
- Turvalisuse tunnetamises ja informatsiooni saamises ravi kohta
- Hoolitsuse tunnetamises ning teistele haigla soovitamise osas

•Parandamist vajab

☹ - informatsiooni andmine raviprotsessist ja otsuse tegemisest

☹ Muuta oleks vaja :

- füüsilist haigla keskkonda
- leevendada režiimi psühhiaatria osakonnas ja protseduuride teostamist pediaatrilistel haigetel

Täinan tähelepanu eest !

Edukait aasta lõppu!

